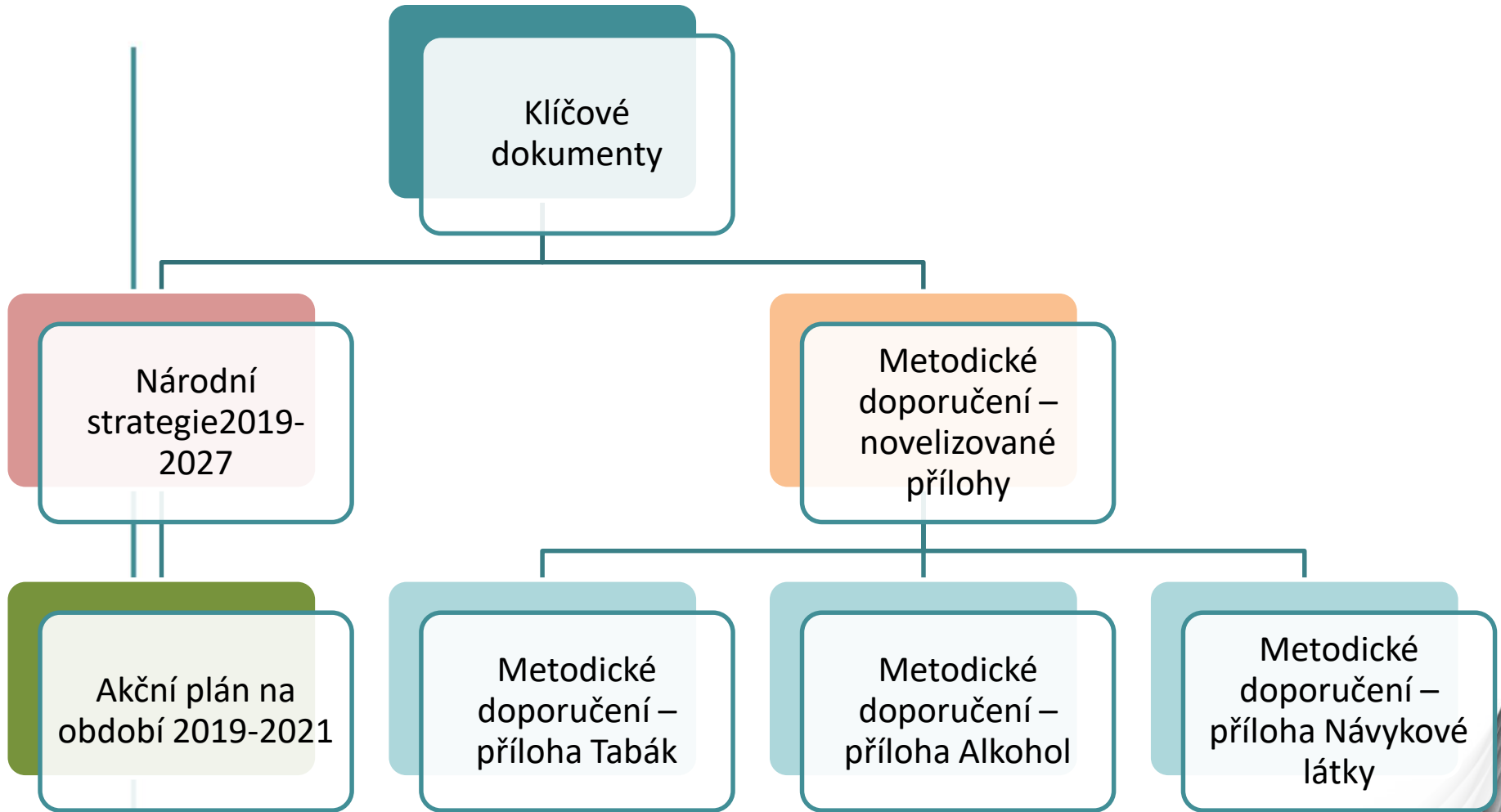

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Klíčové dokumenty pro oblast primární prevence rizikového chování

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Karmelitská 529/5, Malá Strana, 118 12 Praha 1 • tel.: +420 234 811 111
msmt@msmt.cz • www.msmt.cz

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Vláda dne **18. března 2019** schválila klíčový dokument pro realizaci primární prevence v České republice na následujících **9 let**.

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Strategie si klade za cíl prostřednictvím cílených aktivit –

- **zvýšit kompetence pedagogů a rodičů** pro realizaci efektivní primární prevence a současně nástroje pro intervence v případě výskytu rizikového chování;
- **zvýšit znalostní i dovednostní úroveň dětí, žáků a studentů** o typech rizikového chování, způsobech, jak mu efektivně čelit a současně právním rámci v dané oblasti.

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Cílovými intervencemi, na něž se strategie zaměřuje, jsou zejména:

- vzdělávání **pedagogických pracovníků**
- vzdělávání **krajských školských koordinátorů prevence a metodiků prevence** z pedagogicko- psychologických poraden
- cílená **dotační politika** zaměřená na podporu a rozvoj efektivních programů primární prevence v rámci celé ČR
- **revize legislativy** s cílem nastolení podmínek pro bezpečnou a efektivní realizaci primární prevence ve školách
- **vytváření praktických metodik pro školy**, jak prevenci jednotlivých typů rizikového chování realizovat.

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Hlavním zdrojem pro její tvorbu byly:

- výstupy **České školní inspekce**,
- dále pak projekt **ESPAD** (Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách), jehož hlavním cílem je monitoring situace v oblasti rizikového chování mládeže v ČR, srovnání situace v jednotlivých evropských zemích a analýza trendů v období 1995–2019 (letos se uskuteční již posedmé).
- Důležitým podkladem pro stanovování priorit a z nich vyplývajících opatření byla SWOT analýza, kterou realizovali krajsí školští koordinátoři prevence na základě zkušeností z realizace prevence v jednotlivých regionech ČR.

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Způsob řízení, monitorování a hodnocení strategie.

- Strategie má devítileté působení, současně je plánováno 3x tříleté období **akčních plánů**, které definují opatření, jak cílů ve strategii dosáhnout.
- Plány budou tři proto, aby bylo možné průběžně proces evaluovat a přijímat efektivní opatření dále.
- Každé tři roky, před schválením nového akčního plánu, bude předkládáno vládě vyhodnocení plnění úkolů za uplynulé období a plán opatření na období další.

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Oproti minulým strategiím nová strategie stojí na:

- realizaci **kvalitních** programů (účinných, ověřených, dlouhodobých, realizovaných kvalifikovaným personálem)
- **mezioborovém přístupu** – byla zpracována spolu s akčním plánem odborníky z resortů, OPŘO i dalších subjektů, které se v rámci ČR na prevenci podílejí tak, aby realizace prevence nebyla v následujících letech realizována izolovaně jednotlivými aktéry, ale aby aktivity na sebe navazovaly a byly konány v součinnosti. Veškeré úkoly a termíny v plánu uvedené byly stanoveny samotnými subjekty, jichž se týkají, nikoliv tak, že by je MŠMT jiným subjektům uložilo.
- **v rámci akčního plánu má jednoznačně definovaná opatření – termínovaná – termíny vycházejí:**
 - z požadavků subjektů, jichž se jednotlivá plnění týkají
 - z reálných časových možností pro realizaci – úkoly musejí být plněny v rámci odborných platforem

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Oproti minulým strategiím nová strategie stojí na:

- **meziresortním přístupem** – strategie i akční plán jsou tvořeny ruku v ruce s dalšími klíčovými dokumenty a resorty:
- meziresortní povahy – Národní strategie protidrogové politiky a Strategie prevence kriminality
- současně z Národní strategie primární prevence vycházejí jednotlivé kraje při tvorbě svých Krajských plánů prevence

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Očekávané přínosy strategie 2019-2027

- **podpora vzniku nových služeb a rozvoj stávajících služeb v primární prevenci** tak, aby ve všech regionech byly dostupné kvalitní služby pro školy – v současnosti jsou kraje, které nemají dostatek služeb (Karlovarský, Ústecký, Liberecký), přestože potřeba preventivních aktivit je v těchto krajích vysoká s ohledem na klientelu (příhraniční oblasti, sociálně vyloučené lokality apod.) – bude možné zabezpečit ve spolupráci s kraji podporou rozvoje nových služeb v krajích, případně podporou služeb v krajích, které s kraji s nedostatečnou sítí služeb hraničí, aby služby při využití svého odborného i personálního potenciálu zabezpečily

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Očekávané přínosy strategie 2019-2027

- **zvýšení počtu školních metodiků prevence, kteří absolvují specializační studium** – v současnosti má absolvované specializační studium pro výkon své funkce jen zhruba 1/3 všech školních metodiků v ČR, cílem je, aby do roku 2025 min. více jak 75% školních metodiků prevence vzdělání mělo (prostřednictvím podpory vzdělávání a současně podporou vzdělávacích institucí, které specializační studium nabízejí)

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Očekávané přínosy strategie 2019-2027

- **nastavení podmínek tak, aby ve školách mohly být externími subjekty realizovány pouze certifikované (tzn. státem ověřené) programy** – cílem je legislativní nastavení bezpečného prostředí ve školách a současně do budoucna i zefektivnění finanční podpory ze státu na činnosti, které jsou standardizované, realizované kompetentními pracovníky, průběžně monitorované

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Očekávané přínosy strategie 2019-2027

- **průběžná aktualizace stávajících metodických dokumentů pro potřeby škol** k jednotlivým typům rizikového chování a současně vytváření metodik na nová témata (např. související s rozvojem informačních technologií apod.) – aktuálně jsou všechna témata rizikového chování metodicky zpracována, do budoucna je třeba jejich průběžná aktualizace a současně je nezbytné pracovat s tématy, která s rizikovým chováním souvisejí – např. jak se vyrovnat s úmrtím ve školním prostředí, separační násilí (porozvodové), efektivní práce s třídnickými hodinami (jejich smysluplné využití při prevenci rizikového chování), apod.

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027

Očekávané přínosy strategie 2019-2027

- **vytvoření a zavedení tématu primární prevence rizikového chování do praxe vysokých škol** tak, aby téma bylo nedílnou součástí pregraduálního i postgraduálního vzdělávání pedagogů v ČR – je nezbytné, aby každý pedagog měl adekvátní znalosti a dovednosti, jak budovat bezpečné klima ve třídě a jak rozpoznat signály, které upozorňují na problematické situace mezi žáky i mezi dospělými ve školním kolektivu

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Nové přílohy metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování – ALKOHOL, TABÁK A NÁVYKOVÉ LÁTKY

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Karmelitská 529/5, Malá Strana, 118 12 Praha 1 • tel.: +420 234 811 111
msmt@msmt.cz • www.msmt.cz

Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů

- **Vymezuje** ve školách a školských zařízeních aktuální **terminologii**,
- **začleňuje prevenci** do školního vzdělávacího programu a školního řádu,
- **popisuje jednotlivé instituce** v systému prevence,
- **objasňuje úlohu pedagogického pracovníka**,
- **definuje školní preventivní program**,
- **doporučuje postupy** škol a školských zařízení **při výskytu rizikových forem chování** dětí a mládeže.

ALKOHOL

(Autoři: Mgr. Jaroslav Vacek, Mgr. Jaroslav Šejvl)

TABÁK

(Autoři: Mgr. Adam Kulhánek, Mgr. Jaroslav Šejvl)

NÁVYKOVÉ LÁTKY

(Autoři: doc. Mgr. Roman Gabrhelík, Ph.D., Mgr. Barbora Orlíková, Mgr. Jaroslav Šejvl)

Nové metodické materiály jsou jednotně strukturovány na následující kapitoly:

- **TYP RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ**

Dělení alkoholu, tabákových výrobků a návykových látek ve vztahu k rizikům a závislostnímu chování.

- **VÝCHODISKA**

Užívání alkoholu, tabákových výrobků a návykových látek českými dětmi a dospívajícími.

- **RIZIKOVÉ A PROTEKTIVNÍ FAKTORY**

Rozdělení dle domény:

rodina, komunita, vrstevníci, osobnost, jedinec, škola.

- **SÍŤ PARTNERŮ, SPOLUPRÁCE V KOMUNITĚ, KRAJI**

Koordinace a spolupráce, odborná pomoc.

- **LEGISLATIVNÍ RÁMEC**

Strategické dokumenty, zákony.

- **PREVENCE**

Specifická, všeobecná, selektivní, indikovaná, screening a krátká intervence.

- **DOPORUČENÉ POSTUPY ✕ NEVHODNÉ POSTUPY**

Z hlediska pedagoga, školy a školského poradenského zařízení.

- **MOŽNOSTI A LIMITY**

Pedagoga, školy a školského poradenského zařízení.

- **KDY, KOHO A V JAKÉM PŘÍPADĚ VYROZUMĚT**

Rodiče, OSPOD, PPP, POLICII ČR.

- **DOPORUČENÉ ODKAZY A LITERATURA**

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování včetně jeho příloh tvoří:

- významný nástroj k zabezpečování pozitivního klimatu ve školském prostředí,
- přispívá ke zvyšování kvality vzdělávání.

Materiál a jednotlivé přílohy naleznete na webových stránkách MŠMT pod následujícím odkazem:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>